

POLITIET

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep

0030 Oslo

Politidirektoratet

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

21/20558 - 69

12.04.2021

Høringssvar - utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen

Politidirektoratet (POD) viser til Justis- og beredskapsdepartementets brev av 15. februar 2021, hvor utkast til tverrfaglig veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen er sendt på høring. Høringsfristen er 12. april 2021.

Direktoratet har forelagt høringen for samtlige politidistrikter og særorganer. I foreleggelsen for underliggende organer ba vi særlig om innspill på hvorvidt omtalen av helsepersonells opplysningsrett og -plikt, samt omtalen av politiets hjemler for å kunne utlevere opplysninger til private, gir tilstrekkelig veiledning i utkastet. Vi har mottatt innspill fra Oslo politidistrikt, Sør-Øst politidistrikt, Troms politidistrikt, Trøndelag politidistrikt, Vest politidistrikt, Politiets utlendingsenhet (PU) og Kripos. Mottatte innspill følger vedlagt.

Politidirektoratet vil innledningsvis gi noen generelle merknader til utkastet til veileder, herunder om forslag til forbedringer knyttet til veilederens struktur og brukervennlighet, samt forslag til tema som bør omtales i veilederen. Videre vil vi gi merknader til de enkelte punktene i utkastet – disse følger strukturen i veilederen.

Generelle merknader

POD ser, i likhet med underliggende organer, det som svært positivt at det utarbeides en veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen. Av mottatte høringsinnspill fremgår det at veilederen vil være nyttig, særlig for å kunne styrke samhandlingen og informasjonsutvekslingen mellom politiet og andre forvaltningsorganer. Vest politidistrikt uttalelser i den forbindelse følgende:

Det er et stort behov for en slik veileder om informasjonsutveksling mellom offentlige etater. For å kunne nå både egne og felles mål, er det nødvendig med et godt og tett samarbeid mellom ulike offentlige etater. For å få dette til er det viktig at etatene også har gjensidig kunnskap om hverandres roller, oppgaver, og ikke minst om plikter, muligheter og begrensninger med hensyn til informasjonsutveksling.

Politidirektoratet

Post: Postboks 2090 Vika, 0125 Oslo
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Tlf: (+47) 23 36 41 00

Org. nr: 982531950
www.politiet.no

Etter PODs syn vil en tverrfaglig veileder være et godt hjelpemiddel for å klargjøre, styrke og effektivisere deling og bruk av informasjon som kan være sentral for eller ha betydning for politiformål, blant annet fordi beredskapstiltak og andre tiltak for å forebygge, avverge, stanse og håndtere hendelser ofte iverksettes med bistand fra og i samvirke med andre beredskapsaktører, myndigheter og virksomheter.

Det som imidlertid skaper utfordringer er at veilederen er generelt utformet, mens forvaltningen ofte jobber på svært fagspesifikke områder, og at det dermed er et gap mellom reglene/veilederen og de typetilfellene forvaltningen står overfor i det daglige. Et kompliserende element oppstår når enkelttilfellene gjelder utlevering av informasjon på tvers av sektorene. Arbeid for å tydeliggjøre regelverket er derfor viktig.

POD er videre positiv til at veilederen er ment utformet slik at den skal være anvendelig for personer uten juridisk utdanning eller bakgrunn, nettopp fordi fagbakgrunnen til ansatte i forvaltningen varierer. Generelt er det viktig med klart språk, og en pedagogisk oppbygging. Videre bør det være en målsetning at en veileder kan fungere som et oppslagsverk. POD mener at det er et forbedringspotensial hva gjelder struktur og brukervennlighet, og viser til det som fremgår nedenfor under "Struktur og brukervennlighet".

Videre er POD av den oppfatning at enkelte temaer med fordel kunne vært omtalt noe grundigere, samt at det bør vurderes om veilederen kan gjøres mer pedagogisk, gjennom bruk av praktiske eksempler. Større bruk av eksempler vil etter vårt syn kunne gjøre det enklere for leseren å sette seg inn i aktuelle kontekster, samt bidra til at veilederen oppleves mer brukerrettet. Vi viser i den forbindelse til uttalelsen fra Kripos, hvor det fremkommer følgende om dette:

Det forelagte utkastet til veileder fremstår som grundig og gjennomgående lett forståelig. Vi tror at det vil være til stor nytte i praksis. Samtidig mener vi at det er enkelte tema i utkastet til veileder som med fordel kunne vært omtalt noe grundigere. Dette er tema hvor vi erfarer at det i praksis ofte oppstår usikkerhet i forvaltningen, og hvor det ikke nødvendigvis er så lett for den enkelte forvaltningsansatte å skaffe seg mer utfyllende informasjon om hva rettsreglene innebærer i praksis. Vi tenker at det kan være hensiktsmessig med noen praktiske eksempler under flere av disse punktene for å gjøre veilederen lettere tilgjengelig. I tillegg mener vi at det gjennomgående er viktig å presisere hvem det eventuelt skal meldes til i situasjoner der det foreligger varslings- eller avvergingsplikt.

Det er gitt en nokså ryddig og lett tilgjengelig oversikt over reglene om varslings- og avvergingsplikt. Slik veilederen er bygget opp, kan det imidlertid være noe vanskeligere for ansatte i forvaltningen å få rask oversikt over hvilke muligheter for informasjonsdeling med politiet som gjelder når en straffesak allerede er under etterforskning. Vi savner at dette er bedre redegjort for.

POD ser videre at det av hensyn til bruker med fordel kan inntas henvisninger til andre veiledere som omhandler informasjonsdeling, slik at bruker lett kan orientere seg mtp å finne frem til aktuell informasjon. Vi viser i den forbindelse til "Nasjonal veileder for informasjonsdeling mellom kontrollstatene, politiet og private for å bekjempe kriminalitet"¹. En henvisning til nevnte veileder og en kort omtale av denne vil kunne være særlig nyttig idet

¹ ØKOKRIMs skriftserie 21.

regelverket til Skatteetaten og Tolletaten ikke er omtalt i foreliggende utkast til veileder. Direktoratet bemerker imidlertid at veilederen synes å være sist oppdatert i 2017, og at enkelte etater har fått endrede hjemler i ettertid.

POD mener videre at veilederen om taushetsplikt mm. må oppdateres og utvikles i takt med regelendringer, erfaringer og evt. rettspraksis. Dette er særlig relevant med tanke på at det nettopp har vært en høringsrunde knyttet til endringer i forvaltningsloven, med forslag til større adgang til informasjonsdeling. Direktoratet mener det bør tydeliggjøres hvem som har revisjonsansvaret for veilederen, og at det kan være hensiktsmessig at veilederen gir informasjon om hvor evt. innspill til endringer kan sendes.

Struktur og brukervennlighet

POD mener at veilederen i utgangspunktet er god med hensyn til struktur og brukervennlighet, men at det er rom for forbedring. Ut fra tittelen på veilederen omfatter ikke veilederen bare taushets- og opplysningsplikten, men også opplysningsretten. Dersom man ser på både innholdsfortegnelsen og innholdet i veilederen for øvrig er det imidlertid ikke lett å identifisere hvor opplysningsretten er omtalt. Det er ingen punkter i innholdsfortegnelsen som direkte angir hvor temaet opplysningsretten behandles. Som eksempel kan det også vises til punkt 1.3 hvor overskriften er "Kort om opplysningsplikt, taushetsplikt og unntak". I punktet er det satt inn en figur som omtaler opplysningsretten. Imidlertid inneholder ikke punktet noen nærmere angivelse eller redegjørelse for hva veilederen sikter til med begrepet opplysningsrett. Med en slik oppbygging fungerer ikke dokumentet som et oppslagsverk, og det er ikke lett for brukeren å finne ut hva opplysningsretten går ut på. For både leservennligheten og helhetens skyld vil det være en fordel å forklare de tre begrepene nærmere. POD er enig med Trøndelag politidistrikt i at veilederen vil kunne bli mer leservennlig ved å innta en definisjon eller forklaring av de sentrale begrepene.

Oslo politidistrikt peker i sitt hørings svar på at tittelen til veilederen bør synliggjøre at den omhandler forvaltningsorganers adgang til å dele opplysninger med hverandre, og ikke om forvaltningsorganenes plikter eller adgang til å utlevere informasjon til andre.

Hva gjelder oppbyggingen og rekkefølgen på temaene som er behandlet i utkastet til veileder, mener direktoratet, i likhet med Kripos, at det bør gjøres endringer for at innholdet skal bli lettere tilgjengelig for brukeren. Pedagogisk sett fremstår det som mest naturlig å starte med hovedregelen. I utkastet omtales opplysnings- og avvergingsplikten før taushetsplikten, selv om opplysnings- og avvergingsplikten gjelder uavhengig av taushetsplikten og dermed kan oppfattes som et unntak fra taushetsplikten. Etter direktoratets syn vil det være mer naturlig at opplysnings- og avvergingsplikten omtales etter at man har gjennomgått taushetsplikten og hva den omfatter. Vi viser til at opplysningsplikten som regel vil gjelde taushetsbelagte opplysninger. Direktoratet har for øvrig merket seg at oppbyggingen under punkt 1.3 "Kort om opplysningsplikt, taushetsplikt og unntak", hvor temaene omtales i motsatt rekkefølge enn i utkastet for øvrig. Uavhengig av hva som er en "rett" tilnærming, mener direktoratet at en konsekvent tilnærming må antas å være mest brukervennlig.

POD har videre merket seg at veilederen benytter enkelte begrep før de behandles, og uten at de forklares nærmere. Et eksempel er begrepet "personlige forhold", som er sentralt for hva som er taushetsbelagt. Begrepet brukes både i punkt 1.3 (annet avsnitt) og i punkt 3 (tredje avsnitt), uten at innholdet forklares. Dette reduserer etter vårt syn leservennligheten, særlig tatt i betraktning målsettingen med at veilederen skal kunne brukes av personer uten juridisk kompetanse. Direktoratet mener at det som et minimum bør settes inn en henvisning til

relevant punkt i veilederen hvor man kan lese mer om begrepet, slik at det blir lettere for brukeren å navigere seg frem og finne ut av regelverket, herunder hvordan reglene henger sammen.

Direktoratet mener videre at veilederen har et forbedringspotensial hva gjelder klarspråk, og at utkastet bør gjennomgås av personer som har erfaring med prinsippene bak det som omtales som "klarspråk".

Forslag til omtale av ytterligere temaer i veilederen

Det fremgår av høringsnotatet at det ikke er mulig innenfor rammene av en slik veileder å gi svar på alle spørsmål som kan oppstå i forbindelse med spørsmål om å bruke opplysninger eller ikke, men at veilederen skal gi et godt grunnlag for å lete videre der det er nødvendig. POD ser likevel at det er noen områder som kunne vært omtalt i veilederen, som omtales i det følgende. Hva gjelder behovet for at enkelte tema presiseres eller behandles grundigere, som også er nevnt av flere politidistrikt og særorgan, viser vi til våre merknader til de enkelte punktene i utkastet.

Forslag til omtale av forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme

Forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme er et område som ikke er omhandlet i veilederen. Dette er et område som er gitt særskilt prioritet gjennom regjeringens handlingsplan², og hvor det er etablert et tverrsektorielt samarbeid for å styrke den forebyggende innsatsen. Etter direktoratets syn bør det vurderes hvorvidt det bør gis en egen omtale av dette temaet i veilederen. Vi viser til Vest politidistrikts innspill, hvor det uttales følgende:

Av tema som kan vurderes omtalt noe nærmere, og som også alle offentlige etater har et ansvar for å motvirke og forebygge, er radikaliserings og voldelig ekstremisme. Særlige utfordringer her når det gjelder informasjonsutvekslingsmulighetene, er at opplysninger om et isolert forhold som kan gi en bekymring om en person kan være i en radikaliseringsprosess, er ofte av en slik karakter at det dermed er tvilsomt eller usikkert om de omfattes av taushetspliktunntakene. Samtidig kan det være avgjørende eller svært viktig for ansvarlig etat å få tidlig kunnskap om slike bekymringstegn fra de andre offentlige etater, slik at mulige fremtidige terrortrusler og terrorhandlinger kan forebygges.

POD er enig med Vest politidistrikt. Vi viser til at det på dette området vil kunne være en rekke utfordrende situasjoner, hvor medarbeidere på ulike steder i forvaltningen må ta stilling til hvorvidt bekymringen er av en slik art at de skal dele opplysninger med andre etater.

Forslag til omtale av tverretattlig samarbeid innenfor rammene til politiet

Kapittel 8 omhandler utvalgte etater, herunder politiet. I pkt. 8.11 bør det vurderes å kommentere informasjonsdeling i de delene av politiet hvor flere etater samarbeider innenfor rammene til politiet, f.eks Statens barnehus. Disse enhetene er en del av politidistriktene og de ansatte kan være helsepersonell, sosialarbeidere mm, men ansatt i politiet. Dette er ikke omhandlet i veilederen.

² Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme, revidert juni 2020.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/handlingsplan-mot-radikaliserings-og-voldelig-ekstremisme/id2711314/>

Til punkt 1 – innledning

1.1 Bakgrunn for og formål med denne veilederen

POD ser at formålsangivelsen som er inntatt i siste avsnitt på side 7 av hensyn til brukeren med fordel kunne fremgå helt innledningsvis under pkt. 1.1.

1.2 Leseveiledning

Hva gjelder leseveiledningen i pkt. 1.2 gis det et raskt overblikk over hvordan veilederen er bygget opp og hvordan den er ment å fungere. Det er positivt at det fremheves at veilederen i første rekke er ment å gjøre det enklere å finne frem i regelverket, og at den ikke skal være en erstatning for å lese lovtekst. Det er også positivt at det i den elektroniske versjonen av veilederen er lenket til Lovdata slik at brukere av veilederen til enhver tid kan orientere seg i oppdatert regelverk.

1.3 Kort om opplysningsplikt, taushetsplikt og unntak

I fjerde avsnitt på side 9 omtales politiets taushetsplikt. POD ser at det med fordel kan inntas en kort omtale om når politiets behandling av opplysninger er underlagt forvaltningslovens regler om taushetsplikt og når behandlingen reguleres politiregisterloven. Vi viser i den forbindelse til Sør- Øst politidistrikts uttalelse, hvor dette er kommentert. Fra uttalelsen hitsettes:

Sør-Øst politidistrikt bemerker at selv om politiet anses som et organ, så bør det sondres mellom politimessige formål og politiets øvrige virksomhet, herunder blant annet politiets forvaltningsvirksomhet, slik det presiseres i veilederens pkt. 8.11. Etter distriktets mening bør en slik klargjøring komme tidligere i veilederen ettersom det blant annet henvises til "politiet" på generelt grunnlag og politiregisterloven/politiregisterforskriften" gjennomgående før pkt.8.11. Politiets forvaltningsvirksomhet er imidlertid regulert av forvaltningslovens bestemmelser hva gjelder taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett og er på denne måten bundet av de skranker denne loven setter.

Til punkt 2 – opplysnings- og varslingsplikter som gjelder uten hensyn til taushetsplikten

Etter PODs syn bør det i dette kapittelet inntas en henvisning til nettsiden www.plikt.no, som er utviklet av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet. Formålet med nettsiden er å øke bevisstheten om avvergingsplikten ved volds- og seksuallovbrudd. Generelt vurderes det som viktig at ulike ressurser som er utarbeidet på dette feltet viser til hverandre, slik at det blir lettere for brukerne å finne frem til aktuell informasjon.

2.2.1 Avvergingsplikt etter straffeloven § 196

POD tiltrer uttalelsen fra Oslo politidistrikt om at det for politiet er særlig viktig at avvergingsplikten i strl. § 196 kommer tydelig fram i veilederen, slik at veilederen bidrar til økt kompetanse og forståelse av denne. Som politidistriktet påpeker, bør det vurderes å nevne avvergingsplikten i pkt. 1.2 side 10 ettersom den også gjelder ved mishandling i nære relasjoner, i pkt. 2.4 da man både kan ha en varslingsplikt etter barnevernloven og en avvergingsplikt etter strl. § 196, samt i pkt. 8.8, hvor Oslo politidistrikt foreslår at det bør komme tydeligere fram at avvergingsplikten også gjelder for barnevernet. Kripos omtaler også avvergingsplikten etter strl. § 196 i sitt høringsinnspill, og uttaler følgende om dette:

Det bør presiseres at den primære avvergingshandlingen er melding til politiet, selv om avverging også kan skje 'på annen måte'. Dette kan blant annet være ved melding til annen relevant myndighet – f.eks. barnevernet. Her påhviler det imidlertid melderens et ansvar for å vurdere konkret hva som er tilstrekkelig for å avverge faren, og i noen tilfeller kan situasjonen være slik at både politiet og barnevernet bør varsles.

POD er enig med Kripos at det bør fremgå av veilederen hvordan plikten følges opp. Videre mener POD det er viktig å få frem bredden av lovbrudd som dekkes av avvergingsplikten i større grad enn det er lagt opp til med eksempler på konkrete lovbrudd.

2.2.2 Særlig om avverging av mishandling i nære relasjoner (straffeloven § 282)

POD tiltrer uttalelsen fra Kripos om at det med fordel kan presiseres at bestemmelsen primært tar sikte på mishandling som strekker seg over tid, men at den ikke begrenser seg til det da også enkelttilfeller kan omfattes såfremt krenkelsen er "alvorlig". Det bør videre vurderes å presisere at bestemmelsen omfatter mange og svært ulike former for krenkelser – både fysiske og psykiske. Vi viser til uttalelsen.

Kripos har videre merknader til punkt 2.4 om plikt til å varsle barnevernet om at barn blir utsatt for omsorgssvikt eller viser alvorlige atferdsvansker og 2.5 om helsepersonells plikt til å varsle nødetater.

Til punkt 3 – Forholdet til personopplysningsloven og EUs personvernforordning (GDPR)

Veilederens pkt. 3 gjelder forholdet mellom opplysnings- og taushetsplikten og personvernreglene. Imidlertid er punktet relativt kort, særlig tatt i betraktning at forholdet mellom taushetsplikten og kravene til behandling av personopplysninger er krevende. POD ser behov for at kapittelet revideres.

Punkt 3 har i andre avsnitt en henvisning til ulike rettskilder, både en NOU og juridisk teori. En slik henvisning er etter direktoratets syn lite leservennlig, blant annet fordi man ikke uten videre kan regne med at alle har tilgang til litteraturen, men også fordi deler av målgruppen ikke uten videre vil oppleve henvisningen som hjelpsom. Det er positivt at veilederen viser til relevant litteratur, og slik sett gi leseren mulighet til å gå nærmere inn i materien. Imidlertid bør en slik henvisning komme avslutningsvis, og etter at det er gitt en gjennomgang av hovedtrekkene.

Innholdsmessig er punkt 3 heller ikke lett tilgjengelig eller spesielt informativt. Reglene om taushetsplikt og personvern er utfordrende å forholde seg til når man ser på reglene hver for seg, men kompleksiteten øker når man skal se reglene i sammenheng. Veilederen kan fremstå å avgrense mot personvernregelverket, hvilket er uheldig. Slik reglene forstås er det en nær sammenheng, og overlapping mellom dem. Helt sentralt er at de samme opplysningene både kan være om personlige forhold, og dermed i utgangspunktet være taushetsbelagte, men også falle inn under definisjonen av personopplysninger etter personopplysningsloven. På den annen side vil ikke alle personopplysninger nødvendigvis være taushetsbelagte. Gitt en slik situasjon er det sentralt at veilederen også gir veiledning på hvordan den enkelte i forvaltningen skal forholde seg til personopplysningsloven.

Av veilederen fremgår det at taushetsbelagt informasjon i gitte situasjoner kan deles med andre. Imidlertid vil personvernregelverket samtidig sette begrensinger på behandling av

personopplysninger, for eksempel er det begrenset adgangen til viderebehandling til uforenelige formål. Hvilken betydning personvernregelverket kan ha, bør derfor komme tydeligere frem. Direktoratet ser behov for at det som et minimum bør inntas en bedre beskrivelse av sammenhengen mellom reglene, og hvilken hovedproblemstillinger personvernregelverket kan gi ved overlapping.

Videre fremgår det av veilederen at utlevering av taushetsbelagte opplysninger må gjøres ut fra en vurdering av hva som er nødvendig og forholdsmessig. Sistnevnte synes å bygge på samme tankegang som ligger bak personvernregelverket, uten at sammenhengen fremgår klart. Imidlertid gis det ingen veiledning i hva man skal legge vekt på i vurderingen av hvilken informasjon som er nødvendig og forholdsmessig å dele. Vurderingstemaet burde vært tatt opp i hvert punkt hvor plikt eller adgang til å dele opplysninger behandles, for eksempel punkt 2.2 flg. Spørsmålet for forvaltningen, i den praktiske hverdagen, og i de enkelte tilfellene, er nettopp hvor mye og hvordan man kan gi informasjon. Erfaringsmessig kan det forekomme at enkelte i forvaltningen oversender hele eller store deler av saksmappen i tilfeller hvor man mener at man kan gi informasjon, uten at det tas et utvalg hvor det ses hen til hva som er nødvendig og forholdsmessig.

POD mener, i likhet med Sør- Øst politidistrikt, at veilederen bør gi en mer omfattende redegjørelse på forholdet mellom taushetsplikten og personvernet, idet fraværet av en slik redegjørelse vil kunne redusere veilederens verdi.

Til punkt 4 – Taushetspliktregler i forvaltningsloven

4.1 Sammendrag

Innledningsvis i sammendraget defineres taushetsplikten som følger av forvaltningsloven, før det vises det til at politiet og påtalemyndigheten også har taushetsplikt for opplysninger av operativ karakter.

Politiets taushetsplikt om opplysninger av operativ karakter følger av politiregisterloven §23 første ledd, og ikke av taushetspliktbestemmelsene i forvaltningsloven som punktet handler om. POD er enig med Kripos i at andre setning i første avsnitt derfor kan fjernes.

4.4.1 Personlige forhold

POD mener omtalen av hva som skal anses som personlige forhold med fordel kan være noe mer omfattende. Vi viser til veilederen til offentlighetsloven³ side 79, hvor det fremkommer følgende:

I vurderinga av om opplysningar er omfatta av teieplikt eller ikkje, må ein mellom anna leggje vekt på om opplysningane –åleine eller saman med andre tilgjengelege opplysningar –kan skade eller utleverere ein person, om opplysninganeer gitt i trumål, og om utlevering kan skade tilliten til forvaltninga, slik at det blir vanskeleg å hente inn naudsynte opplysningar i framtidige saker. Vidare må ein leggje vekt på kva interesse ålmenta har i å gjere seg kjent med opplysningane.

POD tiltrer Kripos' vurdering om at avsnittet gir god veiledning om momenter som kan være aktuelle i en vurdering av hvorvidt en opplysning er underlagt taushetsplikt, og at dette med fordel kan inntas i sin helhet i det foreliggende utkastet.

³ Veileder fra Justis- og beredskapsdepartementet G-2009-419 (G-0419)

4.4.1.1 Personopplysninger som normalt ikke er taushetsbelagt

I kapittelets annet avsnitt fremkommer følgende setning: "Dersom en person bor på skjult adresse, vil opplysningen også være taushetsbelagt." Vi viser til Kripas uttalelse, hvor det fremkommer følgende:

Begrepet "skjult adresse" brukes i barnevernloven § 4-19 vedrørende saker om omsorgsovertakelse som hvor fylkesnemnda kan bestemme at foreldrene ikke skal ha rett til å vite hvor barnet er, men Kripas antar at begrepet kan være relativt ukjent utenfor barnevernsektoren. Politiet og barnevernet kan etter folkeregisterloven § 10-4 annet ledd beslutte at adresseopplysninger og andre geolokaliserende opplysninger kan sperres i folkeregisteret. I deler av forvaltningen er således "sperret adresse" et innarbeidet begrep.

Kripas foreslår på denne bakgrunn at den aktuelle setningen i veilederen erstattes med følgende: Dersom det er fattet vedtak om sperret adresse i henhold til folkeregisterloven § 10-4 eller beslutning om skjult adresse i henhold til barnevernloven § 4-19 vil adresseopplysningene være underlagt taushetsplikt.

POD tiltrer uttalelsen fra Kripas.

Til punkt 5 – Når det ikke foreligger taushetsplikt

5.3 Samtykke fra den som har krav på taushet (forvaltningsloven § 13 a nr. 1)

Kripas viser i sin uttalelse til personvernforordningen artikkel 7 nr. 1, som fastslår at det er den behandlingsansvarliges ansvar å kunne påvise at den registrerte har samtykket til behandling av opplysninger. POD tiltrer Kripas' merknad om at det bør inntas en anbefaling i veilederen om at samtykke skal være skriftlig i den grad det er mulig.

Til punkt 8 – Utvalgte etater

8.3 Skolen

8.3.2.1 Opplysninger til påtalemyndigheten eller vedkommende kontrollorgan

Avsnittet omhandler skolens mulighet til å gi opplysninger til politiet og påtalemyndigheten. Med tanke på at skolene er en viktig samarbeidspartner for politiet i det forebyggende arbeidet overfor barn og unge, ser direktoratet behov for at det inntas en omtale av skolens mulighet til å gi opplysninger til politiet i forebyggende øyemed. Vi viser i den forbindelse til uttalelsen fra Oslo politidistrikt, hvor det fremkommer følgende:

I pkt 8 er omhandlet problemstillinger vedr informasjon som skoler har. Disse er viktige og daglige samarbeidspartnere for politiet. Vår enhet for forebygging har i tilknytning til pkt 8.3.2.1 (opplysninger til påtalemyndigheten) anført at det gjerne kunne vært vist til skolens muligheter til å gi opplysninger til politiet i forebyggende øyemed om bekymringsfull atferd eller holdninger, som potensielt kan føre til radikalisering og voldelig ekstremisme. Det er viktig at informasjon tilfaller politiet på et tidspunkt hvor det fremdeles er mulig å forebygge voldshandlinger. Om ikke politiet skal foreta noen direkte inngrep eller involvering overfor en elev, vil det likevel være tilfeller hvor det er relevant og viktig at skolen drøfter bekymringer med politiet i forebyggende øyemed.

8.5 Helse- og omsorgstjenesten

8.5.5.2.4 Tungtveiende private eller offentlige interesser

Kripos har i sin høringsuttalelse uttalt seg om pkt. 8.5.5.2.4. Fra uttalelsen hitsettes:

Helsepersonelloven § 23 nr. 4 er i praksis svært viktig for helsepersonells informasjonsdeling med politiet og barnevernet uten hinder av taushetsplikt. Vi mener derfor at omtalen også her med fordel kunne vært mer utfyllende. Det fremkommer under omtalen av dette punktet at helsepersonells rett til å gi opplysninger etter denne bestemmelsen også går lenger enn f.eks. avvergingsplikten i strl. § 196, men det er ikke sagt noe nærmere om hva dette innebærer. Hva kan være 'tungtveiende private eller offentlige interesser' som gir rett til informasjonsdeling? Hensynene som taler for å meddele ellers taushetsbelagte opplysninger må etter ordlyden veie vesentlig tyngre enn hensynet som taler for å bevare taushet. Nødrett omfattes ifølge forarbeidene av dette unntaket, men det omfatter flere forhold enn det som ligger innenfor plikten til å varsle for å avverge alvorlige skader, jf. helsepersonelloven § 31. Vi mener at det bør utdypes hva som ligger i dette, gjerne med noen praktiske eksempler.

POD er enig med Kripos, og ser behov for en noe mer utfyllende omtale av forholdet mellom helsepersonell sin opplysningsplikt og opplysningsrett etter helsepersonelloven § 23. Slik informasjon vil kunne være relevant i saker med tvil om hvorvidt en søker eller løyvehaver oppfyller kravene til personlige egenskaper etter de ulike regelverk som er aktuelle for politiet i sin saksbehandling. Det som særlig ønskes utdypet er i hvilken grad opplysningsretten kan gjøres gjeldende for andre forhold enn de som senere kan utløse en opplysningsplikt etter helsepersonelloven.

8.5.9 Særlig om opplysninger til politiet

Det vises i avsnittet til felles veileder fra Helsedirektoratet og Politidirektoratet om helsepersonells rett og plikt til å gi opplysninger til politiet. Videre vises det til at veilederen nevner varslingsplikt ved pågående livstruende vold (PLIVO).

Etter PODs syn kan teksten med fordel utdypes noe, slik at den dekker omtalen i veilederen litt bredere. For det første bør det utdypes hva som ligger i PLIVO. Det gis i foreliggende utkast kun ett eksempel – mishandling i nære relasjoner. PLIVO er en handlingsprosedyre og omfatter ikke mishandling i seg selv, men pågående livstruende vold uavhengig av hendelsestype og voldens art. Det bør derfor etter vår vurdering ikke stå "PLIVO, herunder mishandling". POD mener det er viktig å få frem at rutinene særlig er utviklet for å håndtere pågående terrorhandlinger eller andre liknende hendelser som kan true liv og helse. Veilederen

omhandler også plikt til å gi opplysninger knyttet til ulykker, herunder i trafikken, samt i forbindelse med leteaksjoner (savnete mv.). Dette bør etter vårt syn nevnes også i denne sammenheng.

8.11 Politiet

8.11.1.3 Politiregisterlovens regler om taushetsplikt

Omtalen i dette punktet består i hovedsak av en henvisning og gjengivelse av lovtekst. POD ser at det kan være nyttig å utdype hva som ligger i "operative opplysninger" i relasjon til behovet for å bevare hemmelighold av hensyn til etterforskningen i sak, spanings- og etterretningsvirksomheten og politiets operative virksomhet og organiseringen av den. Vurdering av hvorvidt en opplysning er taushetsbelagt beror på skjønn. Veiledning for vurdering av type opplysninger/informasjon om disse områdene og vurderingskriterier kan derfor være nyttig.

Hva gjelder taushetspliktens rekkevidde, har Kripos i sin uttalelse bemerket at taushetsplikten etter politiregisterloven § 23 første ledd omfatter flere opplysninger enn taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13, ettersom forvaltningsloven § 13 tredje ledd om hvilke opplysninger som ikke regnes som personlige forhold er ikke gjengitt i politiregisterloven §23.3. POD er enig med Kripos i at dette bør fremgå av veilederen.

8.11.2.1 Ikke behov for beskyttelse

I forbindelse med redegjørelsen av politiregisterloven § 24 nr. 1 om at opplysninger kan gjøres kjent for andre hvis den som har krav på taushet samtykker vises det til fremstillingen av forvaltningsloven § 13 a nr. 1 i pkt. 5.3. Vi viser i den forbindelse til Oslo politidistrikts uttalelse, hvor det er bemerket følgende:

I veilederens pkt. 5 beskrives situasjoner hvor det i utgangspunktet handler om taushetsbelagt informasjon, men hvor det finnes unntak som gjør at opplysninger likevel kan utleveres. Et grunnlag for dette kan være samtykke (5.3). Dette er utvilsomt riktig, men teksten gir kanskje et noe mer "raust" inntrykk enn det som er realiteten. For politiopplysninger er det ikke slik at ethvert samtykke kan lede til innsyn eller utlevering, jf. politiregisterlovens generelle og spesielle bestemmelser (om de ulike politiregistrene). Et samtykke utløser ingen "automatisk" utleverings/innsynsplikt, og en nektelse av et samtykke er neppe bindende for den som har informasjonen (for eksempel politiet).

8.11.2.5 Forebygging av lovbrudd

Her vises det til politiregisterloven § 27 fjerde ledd om å gi opplysninger til andre offentlige organer og institusjoner som inngår i et kriminalitetsforebyggende samarbeid, når det er nødvendig for å forebygge kriminalitet. POD er enig med Oslo politidistrikt når de uttaler følgende i sitt høringsinnspill:

Det etterlyses påpeking av om det finnes tilsvarende bestemmelser i andre offentlige etaters lovverk, samt hva som gjelder for andre offentlige etater når de inngår i et kriminalitetsforebyggende samarbeid, og informasjonsdeling er nødvendig for å forebygge kriminalitet.

POD er videre enig med Oslo politidistrikt i at det for fullstendighetens skyld kan inntas en henvisning til riksadvokatens rundskriv "Veileder om innsyn i straffesaksdokumenter for andre enn sakens parter".

POD viser for øvrig til uttalelsen fra Kripas, der det bemerkes følgende om pkt. 8.11.2.5:

Den behandlingsansvarlige har anledning til å delegere adgangen til å beslutte utlevering etter politiregisterloven § 27. Kripas er behandlingsansvarlig for 17 av 19 sentrale politiregistre, jf. politiregisterforskriften del 11, og har delegert adgangen til å beslutte utlevering etter politiregisterloven § 27 til det enkelte politidistrikt. Etter Kripas' syn kan avsnittet om hvem som kan beslutte utlevering fjernes fra denne veilederen. Informasjon om hvem som kan beslutte utlevering er tilgjengelig for politiansatte i politiets interne instruks og rutiner. Alternativt bør det inntas i veilederen at det er anledning til å delegere beslutningsmyndigheten.

8.11.2.6 Vandelskontroll

POD har merket seg Kripas' forslag om at avsnittet om vandelskontroll fjernes. Direktoratet ser at politiattester ikke treffer i kjerneområdet for veilederens tema, men mener for sammenhengens skyld, samt hensett viktigheten av utleveringsgrunnlaget og antall utstedelser av attester, at det er hensiktsmessig med en kort omtale av dette i veilederen.

Vi har videre merket oss Trøndelag politidistrikts uttalelse om at plasseringen av avsnittet om vandelskontroll, mellom omtalen av de enkelte utleveringshjemlene, synes noe rart plassert. POD er enig med politidistriktet, og foreslår at pkt. 8.11.2.7 om å hindre at virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte omtales før pkt. 8.11.2.6 om vandelskontroll.

8.11.2.7 Hindre at virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte

POD viser til Kripas uttalelse og tiltrer deres merknad til pkt. 8.11.2.7, som lyder følgende:

Omtalen av politiets anledning til å utlevere opplysninger etter politiregisterloven §§ 30 og 31 kan etter Kripas' syn med fordel utvides noe. I henhold til politiregisterforskriften §§ 9-6 og 9-7 skal det gjennomføres en nødvendighetsvurdering, jf. politiregisterforskriften § 4-2, før opplysninger utleveres. I nødvendighetsvurderingen skal det legges vekt på blant annet om mottakeren vil settes i stand til å treffe en riktigere eller mer velbegrunnet avgjørelse, eller utføre en mer effektiv og hensiktsmessig tjeneste enn om de ikke hadde mottatt opplysningene. Dette bør fremkomme i veilederen. Videre er det gitt begrensninger i adgangen til å utlevere opplysninger etter politiregisterloven §§ 30 og 31 i politiregisterforskriften del 11. Blant annet kan opplysninger fra politioperativt register ikke utleveres etter politiregisterloven §§ 30 og 31, jf. politiregisterforskriften § 53-8.

Det foreslås videre at politiets informasjonsplikt ved utleveringer, jf. politiregisterloven § 48 og politiregisterforskriften kapittel 12, omtales kort. Kripas foreslår følgende formulering:

Ved utlevering av opplysninger i henhold til politiregisterloven §§ 30 og 31 skal den registrerte som hovedregel informeres om at det er utlevert opplysninger, jf. politiregisterloven § 48 første ledd. Det er gitt unntak fra informasjonsplikten i

politiregisterloven § 48 annet ledd. Nærmere regler om informasjonsplikten er fastsatt i politiregisterforskriften kapittel 12.

8.16 Utlendingsmyndighetene

Veilederen viser i punkt 8.16.1 til utlendingsloven (utl.) § 84, og det fremgår at organer som behandler saker etter utlendingsloven (utlendingsmyndighetene) kan pålegge nærmere angitte offentlige organer å utlevere opplysninger. POD mener at bestemmelsens annet ledd om at "Kongen skal i forskrift gi nærmere regler [...]" bør nevnes. I forarbeidene⁴ uttales følgende om bestemmelsen:

[...] Dersom slike regler ikke er gitt i forskriften, vil ikke avgiverorganet ha en plikt etter bestemmelsen til å utlevere informasjonen, og de vil ikke kunne utlevere informasjon som er omfattet av taushetsplikt.

At offentlige organ, herunder politiet, skal kunne pålegges å gi ut opplysninger, forutsetter altså at det foreligger en forskriftsbestemmelse. Videre er det et begrenset antall bestemmelser gitt i dagens utlendingsforskrift (§ 17-7c flg.).

POD har videre merket seg at reglene i utlendingslovens § 85 flg. ikke omtales i punkt 8.16 om utlevering av vandelsopplysninger, selv om vandelsopplysninger fremheves som et eget tema i punk 8.11.2.6.

Vi gjør ellers oppmerksom på at det er vedtatt en ny bestemmelse i utl. § 84 a, som vil berøre informasjonsflyten mellom utlendingsmyndighetene og politiet. Ikrafttredelsesdato er satt til 1. juni 2021.

Til punkt 9 – Særlig om opplysninger til og fra utlandet

Punkt 9.3 Barnebortføring

POD mener, i likhet med Kripos, at politiets behandling av opplysninger i forbindelse med barnebortføringer også bør fremgå av veilederen. Kripos peker i sin uttalelse på SIS-loven § 6 jf. § 7, som gir politiet adgang til å registrere personopplysninger om barnebortfører og savnede barn. Dette er opplysninger som gjøres tilgjengelig for politiet i Schengenområdet i forbindelse med etterlysning av barn og/eller barnebortfører i barnebortføringssaker.

Punkt 9.4 Internasjonalt rettslig samarbeid

Vi viser til uttalelsen fra Kripos, og tiltrer følgende:

Kripos bemerker at punkt 9.4 om internasjonalt (straffe)rettslig samarbeid fremstår som noe mangelfullt. Det er politiregisterloven § 22, jf. § 26 som regulerer om opplysninger i straffesak og politiregister kan utleveres til utlandet. De mest sentrale vilkår loven stiller for utlevering av opplysninger til utlandet, herunder kravet om forholdsmessighet, bør fremgå i veilederen.

Forholdet mellom utleveringsloven § 23a og politiregisterloven kunne også med fordel vært omtalt, herunder at dersom det etter politiregisterloven ikke anses å være hjemmel til utlevering av opplysningene, kan rettsanmodningen ikke etterkommes etter utleveringsloven §23a nr. 1 ("så vidt mulig etterkommes").

⁴ Prop.95 L (2011-2012), Kapittel 11 Merknader til de enkelte bestemmelsene, Til § 84.

Videre mener Kripas det kan være grunn til å presisere at det etter norsk rett i utgangspunktet ikke er et vilkår for å yte rettslig bistand at norske myndigheter mottar en rettsanmodning, med noen viktige unntak (herunder rettslige avhør, fjernavhør fra en norsk domstol, å pålegge vitner møte- eller forklaringsplikt og bruk av tvangsmidler). Det vises for øvrig til Anne Grøstad Internasjonalt strafferettslig samarbeid, Cappelen Damm Akademisk 2020, del IV.

Kripas savner også omtale av norske judisielle myndigheters muligheter til å be om opplysninger fra utlandet; vanligvis gjennom rettsanmodning. Det bør fremgå at det vil bero på mottakerlandets nasjonale regler om de kan utlevere disse opplysningene til Norge, og at det ikke bør anmodes om opplysninger som det ikke er anledning til å innhente i Norge etter norsk rett.

Punkt 9.5 Politiet

Etter PODs vurdering fremstår eksempelet i annet avsnitt siste setning som noe konstruert, da det antakelig ikke er så relevant å få taushetsbelagt informasjon i forbindelse med spaning eller forfølgelse etter Schengenkonvensjonen artikkel 40 og 41. Etter vårt syn er det bedre å vise til første setning - ved deltakelse i felles etterforskningsgrupper forutsettes det at man får tilgang til relevant informasjon. Det samme gjelder når man deltar i felles politioperasjoner, ettersom man må ha samme kunnskapsgrunnlag for å kunne gi adekvat bistand. Vi gjør oppmerksom på at dette må begrenses til tjenestehandlinger som følger av overenskomst med fremmed stat, jf. politiloven § 20a. Vi har merket oss at tilgang til informasjon som er gradert etter sikkerhetsloven ikke er omtalt. Tilgang til slik informasjon krever klarering. POD mener det bør vurderes om det er problemstillinger eller annet som bør omtales for klargjøring, samt eventuell presisering av at omtalen i 9.5 ikke omfatter sikkerhetsgradert informasjon.

PU har i sin uttalelse fremholdt at det i punktets tredje avsnitt bør vises til politiregisterloven § 22 første ledd annet punktum om at opplysninger kan utleveres til utenlandske samarbeidende politimyndigheter og sikkerhets- og etterretningstjenester for å avverge eller forebygge lovbrudd eller dersom det er nødvendig for å verifisere opplysningene. POD er enig med PU, og viser til uttalelsen.

Kripas bemerker i sin uttalelse at punkt 9.5 er overfladisk behandlet. Kripas savner en noe bredere gjennomgang av vilkårene i politiregisterloven, særlig at det skal foretas en forholdsmessighetsvurdering før utlevering av opplysninger kan skje. Av uttalelsen fremgår følgende:

Utlevering til utlandet utenfor straffesak er ikke nevnt i veilederen. Kripas viser til at utlevering av opplysninger til utlandet utenfor straffesak også er praktisk viktig. Det kan derfor skape misforståelser dersom veilederen kun omtaler utlevering i straffesak. Vi har derfor utformet et forslag til nytt fjerde avsnitt i punkt 9.5. som omtaler dette kort:

Også utenfor straffesak kan opplysninger utleveres til utenlandske samarbeidende politimyndigheter og sikkerhets- og etterretningstjenester for å avverge eller forebygge lovbrudd eller dersom det er nødvendig for å verifisere opplysningene. Slik utlevering er underlagt en del begrensninger, som varierer med om mottakerlandet er underlagt direktiv (EU) 2016/680 eller ikke, jf. politiregisterforskriften del 12. Også bindende konvensjoner eller avtaler kan åpne for slik utlevering.

POD tiltrer uttalelsen fra Kripos.

Med hilsen

Olav Kjetil Moe
Fung. seksjonssjef

June Kristin Bellika
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Vedlegg:

Høringsuttalelse fra Kripos - veileder om taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt
Høring- taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt - tilleggsuttalelse fra Oslo politidistrikt

Høring - utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen - Oslo politidistrikt

Høringsinnspill - utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen - Sør-Øst politidistrikt

Høringsinnspill - utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen - Politiets utlendingsenhet

Høringsinnspill - utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen - Troms politidistrikt

Høringsinnspill - utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen - Trøndelag politidistrikt

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Kripos

Deres referanse:
21/20558-4

Vår referanse:
21/2777 - 14

Dato:
26.03.2021

Høringsuttalelse - veileder om taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt

Det vises til høring fra Justis- og beredskapsdepartementet av 15. februar 2021 om utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen, med tilhørende brev fra Politidirektoratet av 23. februar 2021. I brev av 4. mars 2021 ber direktoratet om at det særlig gis tilbakemelding på omtalen av helsepersonells opplysningsrett og opplysningsplikt, samt om omtalen av politiets hjemler til å kunne utlevere opplysninger til private gir tilstrekkelig veiledning.

Direktoratet har bedt om å motta innspill innen 22. mars 2021. Vi beklager at denne fristen er oversittet med flere dager.

Nedenfor følger Kripos' merknader til utkastet til veileder. Det gis innledningsvis noen generelle merknader, deretter følger merknadene systematikken i utkastet.

Generelle merknader

Kripos synes at det er nyttig med en samlet oversikt over rettsreglene om taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt i forvaltningen, som kan tjene som et oppslagsverk for disse temaene. Det forelagte utkastet til veileder fremstår som grundig og gjennomgående lett forståelig. Vi tror at det vil være til stor nytte i praksis.

Samtidig mener vi at det er enkelte tema i utkastet til veileder som med fordel kunne vært omtalt noe grundigere. Dette er tema hvor vi erfarer at det i praksis ofte oppstår usikkerhet i forvaltningen, og hvor det ikke nødvendigvis er så lett for den enkelte forvaltningsansatte å skaffe seg mer utfyllende informasjon om hva rettsreglene innebærer i praksis. Vi tenker at

Kripos

det kan være hensiktsmessig med noen praktiske eksempler under flere av disse punktene for å gjøre veilederen lettere tilgjengelig. I tillegg mener vi at det gjennomgående er viktig å presisere hvem det eventuelt skal meldes til i situasjoner der det foreligger varslings- eller avvergingsplikt.

Det er gitt en nokså ryddig og lett tilgjengelig oversikt over reglene om varslings- og avvergingsplikt. Slik veilederen er bygget opp, kan det imidlertid være noe vanskeligere for ansatte i forvaltningen å få rask oversikt over hvilke muligheter for informasjonsdeling med politiet som gjelder når en straffesak allerede er under etterforskning. Vi savner at dette er bedre redegjort for.

Utkastets struktur

Utkastet er delt inn i 9 kapitler, hvor opplysnings- og varslingsplikter omtales i kapittel 2, omfanget av taushetsplikten i kapittel 4 og 5, og anledning til å dele taushetsbelagte opplysninger i kapittel 6 – 9. Slik Kripos ser det, vil det være mer naturlig å omtale omfanget av taushetspliktsbestemmelsene først, og deretter beskrive bestemmelsene om opplysnings- og varslingsplikt og opplysningsrett. Det vises her til punkt 1.1. hvor det fremkommer at veiledningen skal kunne leses av personer uten juridisk bakgrunn. For personer som ikke har god kunnskap om taushetspliktsreglene fra før antar Kripos at det vil være mest pedagogisk at fremstillingen av taushetspliktsreglene kommer innledningsvis i veiledningen.

Til punkt 2.2.1 Avvergingsplikt etter straffeloven § 196

Det bør presiseres at den *primære avvergingshandlingen* er melding til politiet, selv om avverging også kan skje 'på annen måte'. Dette kan blant annet være ved melding til annen relevant myndighet – f.eks. barnevernet. Her påhviler det imidlertid melderens et ansvar for å vurdere konkret hva som er tilstrekkelig for å avverge faren, og i noen tilfeller kan situasjonen være slik at både politiet og barnevernet bør varsles.

Til punkt 2.2.2 Særlig om avverging av mishandling i nære relasjoner

Det kan med fordel presiseres at bestemmelsen primært tar sikte på mishandling som strekker seg over tid, men at den ikke begrenser seg til det. Også enkelttilfeller kan omfattes såfremt krenkelsen er 'alvorlig'.

Det bør videre presiseres at bestemmelsen omfatter mange og svært ulike former for krenkelser – både fysiske og psykiske. Lovteksten nevner vold, tvang, frihetsberøvelser, trusler og andre krenkelser. Sistnevnte kan for eksempel være seksuelle krenkelser, brudd på besøksforbud o.a. Etter omstendighetene kan også vanskjøtsel og mangel på nødvendig stell og pleie (grov omsorgssvikt) rammes av bestemmelsen. Dette er relevant for bl.a. helsevesenet, som ikke sjelden mottar informasjon om barn som lever under grov omsorgssvikt uten at det er tale om fysisk vold.

Til punkt 2.4 Plikt til å varsle barnevernet om at barn blir utsatt for omsorgssvikt eller viser alvorlige adferdsvansker (barnevernloven § 6-4)

Det er uklart om opplistingen av hjemler i særlovgivningen på side 16 er ment å være uttømmende. Det bør tydeliggjøres. Dersom opplistingen er ment å være uttømmende, bør det inntas en henvisning til politiregisterforskriften §§ 10-3 og 10-4 og eventuelt § 10-16. Det

bemerket for øvrig at henvisningen til barnehageloven § 22 ikke er riktig. Utleveringsplikten følger av barnehageloven § 46.

Til punkt 2.5 Helsepersonells plikt til å varsle nødetater (helsepersonelloven § 31)

Omtalen av dette punktet kunne med fordel vært noe mer utfyllende. Det fremkommer at helsepersonelloven § 31 må ses i sammenheng med bl.a. bestemmelsen om avvergingsplikt etter strl. § 196, men at helsepersonelloven § 31 går lenger enn strl. § 196. Ordlyden gir imidlertid relativt lite veiledning og etter vår erfaring byr denne bestemmelsen i praksis på en del tvil og usikkerhet blant helsepersonell – særlig hvordan den skal tolkes, sett opp mot strl. § 196.

Vi mener derfor at det vil være hensiktsmessig å si noe nærmere om denne bestemmelsen, kanskje med noen korte, praktiske eksempler på situasjoner som ikke rammes av avvergingsplikten etter strl. § 196, men som likevel kan utløse en varslingsplikt etter helsepersonelloven § 31.

Til punkt 4.1 Taushetspliktregler i forvaltningsloven – sammendrag

Politiets taushetsplikt om opplysninger av operativ karakter følger av politiregisterloven § 23 første ledd, ikke av taushetspliktbestemmelsene i forvaltningsloven som punktet handler om. Det foreslås derfor at andre setning i første avsnitt fjernes.

Til punkt 4.4.1 Personlige forhold

Omtalen av hva som skal anses som personlige forhold bør etter Kripas' syn være mer omfattende. Det vises til veilederen til offentlighetsloven¹ side 79, hvorfra det hitsettes:

I vurderinga av om opplysningar er omfatta av teieplikt eller ikkje, må ein mellom anna leggje vekt på om opplysningane – åleine eller saman med andre tilgjengelege opplysningar – kan skade eller utlevere ein person, om opplysningane er gitt i trumål, og om utlevering kan skade tilliten til forvaltninga, slik at det blir vanskeleg å hente inn naudsynte opplysningar i framtidige saker. Vidare må ein leggje vekt på kva interesse ålmenta har i å gjere seg kjent med opplysningane.

Dette avsnittet gir god veiledning om temaer som kan være aktuelle i en vurdering av hvorvidt en opplysning er underlagt taushetsplikt, og kan med fordel inntas i sin helhet i det foreliggende utkastet. For øvrig viser vi til vår høringsuttalelse til NOU 2019: 5.²

Til punkt 4.4.1.1 Personopplysninger som normalt ikke er taushetsbelagt

Utkastet til veileder inneholder informasjon at en bopelsadresse vil være taushetsbelagt dersom personen som bor der bor på skjult adresse. Begrepet "skjult adresse" brukes i barnevernloven § 4-19 vedrørende saker om omsorgsovertakelse som hvor fylkesnemnda kan bestemme at foreldrene ikke skal ha rett til å vite hvor barnet er, men Kripas antar at begrepet kan være relativt ukjent utenfor barnevernsektoren. Politiet og barnevernet kan etter folkeregisterloven § 10-4 annet ledd beslutte at adresseopplysninger og andre

¹ Veileder fra Justis- og politidepartementet G-2009-419 (G-0419).

² Brev fra Kripas til Politidirektoratet av 18.11.2019

geolokaliserende opplysninger kan sperres i folkeregisteret. I deler av forvaltningen er således "sperret adresse" et innarbeidet begrep.

Kripos foreslår på denne bakgrunn at den aktuelle setningen i veilederen erstattes med følgende: *Dersom det er fattet vedtak om sperret adresse i henhold til folkeregisterloven § 10-4 eller beslutning om skjult adresse i henhold til barnevernloven § 4-19 vil adresseopplysningene være underlagt taushetsplikt.*

Til punkt 5.3 Samtykke fra den som har krav på taushet

Det vises til personvernforordningen artikkel 7 nr. 1 som fastslår at det er den behandlingsansvarliges ansvar å kunne påvise at den registrerte har samtykket til behandling av opplysninger. Det bør således inntas en anbefaling i veilederen om at samtykke skal være skriftlig i den grad det er mulig.

Til punkt 8.5.5.2 Begrensninger i taushetsplikten – helsepersonelloven § 23

Det bør for ordens skyld presiseres at det bestemmelsen åpner for er en opplysningsrett.

Til punkt 8.5.5.2.4 Tungtveiende private eller offentlige interesser (§ 23 nr. 4)

Politidirektoratet har bedt om særlig tilbakemelding om dette punktet i brev av 4. mars 2021.

Helsepersonelloven § 23 nr. 4 er i praksis svært viktig for helsepersonells informasjonsdeling med politiet og barnevernet uten hinder av taushetsplikt. Vi mener derfor at omtalen også her med fordel kunne vært mer utfyllende.

Det fremkommer under omtalen av dette punktet at helsepersonells rett til å gi opplysninger etter denne bestemmelsen også går lenger enn f.eks. avvergingsplikten i strl. § 196, men det er ikke sagt noe nærmere om hva dette innebærer. Hva kan være 'tungtveiende private eller offentlige interesser' som gir rett til informasjonsdeling? Hensynene som taler for å meddele ellers taushetsbelagte opplysninger må etter ordlyden veie vesentlig tyngre enn hensynet som taler for å bevare taushet. Nødrett omfattes ifølge forarbeidene av dette unntaket, men det omfatter flere forhold enn det som ligger innenfor plikten til å varsle for å avverge alvorlige skader, jf. helsepersonelloven § 31. Vi mener at det bør utdypes hva som ligger i dette, gjerne med noen praktiske eksempler.

Til punkt 8.11.1.3 Politiregisterlovens regler om taushetsplikt

Taushetsplikten etter politiregisterloven § 23 første ledd omfatter flere opplysninger enn taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13, ettersom fvl. § 13 tredje ledd om hvilke opplysninger som ikke regnes som personlige forhold er ikke gjengitt i politiregisterloven § 23.³ Dette bør fremgå av veilederen.

Til punkt 8.11.2.5 Forebygging av lovbrudd

Den behandlingsansvarlige har anledning til å delegere adgangen til å beslutte utlevering etter politiregisterloven § 27. Kripos er behandlingsansvarlig for 17 av 19 sentrale politiregistre, jf.

³ Se også Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) merknader til § 23.

politiregisterforskriften del 11, og har delegert adgangen til å beslutte utlevering etter politiregisterloven § 27 til det enkelte politidistrikt. Etter Kripas' syn kan avsnittet om hvem som kan beslutte utlevering fjernes fra denne veilederen. Informasjon om hvem som kan beslutte utlevering er tilgjengelig for politiansatte i politiets interne instruksjoner og rutiner. Alternativt bør det inntas i veilederen at det er anledning til å delegere beslutningsmyndigheten.

Til punkt 8.11.2.6 Vandelskontroll

Kripas foreslår at avsnittet om vandelskontroll fjernes. Politiattester er et særskilt område som faller utenfor politiets generelle utleveringshjemler i politiregisterloven kapittel 6. Avsnittene om politiattester hører således ikke tematisk hjemme i en veileder om utlevering. Politiattester utleveres som hovedregel til den registrerte selv. Ordningen med politiattester er således mer en innsynsvariant enn en utleveringsvariant. Vandelskontroll utenfor politiattestinstituttet vil derimot medføre utlevering av opplysninger, men utleveringer for slike formål er som hovedregel hjemlet i politiregisterloven § 30, og kan eventuelt omtales i tilknytning til punkt 8.11.2.7.

Til punkt 8.11.2.7 Hindre at virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte

Politidirektoratet har bedt om særlig tilbakemelding på dette punktet i brev av 4. mars 2021.

Omtalen av politiets anledning til å utlevere opplysninger etter politiregisterloven §§ 30 og 31 kan etter Kripas' syn med fordel utvides noe. I henhold til politiregisterforskriften §§ 9-6 og 9-7 skal det gjennomføres en nødvendighetsvurdering, jf. politiregisterforskriften § 4-2, før opplysninger utleveres. I nødvendighetsvurderingen skal det legges vekt på blant annet om mottakeren vil settes i stand til å treffe en riktigere eller mer velbegrunnet avgjørelse, eller utføre en mer effektiv og hensiktsmessig tjeneste enn om de ikke hadde mottatt opplysningene. Dette bør fremkomme i veilederen. Videre er det gitt begrensninger i adgangen til å utlevere opplysninger etter politiregisterloven §§ 30 og 31 i politiregisterforskriften del 11. Blant annet kan opplysninger fra politioperativt register ikke utleveres etter politiregisterloven §§ 30 og 31, jf. politiregisterforskriften § 53-8.

Det foreslås videre at politiets informasjonsplikt ved utleveringer, jf. politiregisterloven § 48 og politiregisterforskriften kapittel 12, omtales kort. Kripas foreslår følgende formulering:

Ved utlevering av opplysninger i henhold til politiregisterloven §§ 30 og 31 skal den registrerte som hovedregel informeres om at det er utlevert opplysninger, jf. politiregisterloven § 48 første ledd. Det er gitt unntak fra informasjonsplikten i politiregisterloven § 48 annet ledd. Nærmere regler om informasjonsplikten er fastsatt i politiregisterforskriften kapittel 12.

Til punkt 9.1 Deling av opplysninger etter forvaltningsloven

Kripas antar at femte avsnitt andre setning skal lyde: Det er riktignok et problem her at en part som får slike opplysninger om andre, ikke kan pålegges en straffsanksjonert taushetsplikt [...].

Til punkt 9.3 Barnebortføring

Kripos mener at politiets behandling av opplysninger i forbindelse med barnebortføringer også bør fremgå av veilederen. SIS-loven § 6 jf. § 7 gir politiet adgang til å registrere personopplysninger om barnebortførere og savnede barn. Dette er opplysninger som gjøres tilgjengelig for politiet i Schengenområdet i forbindelse med etterlysning av barn og/eller barnebortførere i barnebortføringssaker.

Til punkt 9.4 Internasjonalt rettslig samarbeid

Kripos bemerker at punkt 9.4 om internasjonalt (straffe)rettslig samarbeid fremstår som noe mangelfullt. Det er politiregisterloven § 22, jf. § 26 som regulerer om opplysninger i straffesak og politiregister kan utleveres til utlandet. De mest sentrale vilkår loven stiller for utlevering av opplysninger til utlandet, herunder kravet om forholdsmessighet, bør fremgå i veilederen.

Forholdet mellom utleveringsloven § 23a og politiregisterloven kunne også med fordel vært omtalt, herunder at dersom det etter politiregisterloven ikke anses å være hjemmel til utlevering av opplysningene, kan rettsanmodningen ikke etterkommes etter utleveringsloven § 23a nr. 1 ("så vidt mulig etterkommes").

Videre mener Kripos det kan være grunn til å presisere at det etter norsk rett i utgangspunktet ikke er et vilkår for å yte rettslig bistand at norske myndigheter mottar en rettsanmodning, med noen viktige unntak (herunder rettslige avhør, fjernavhør fra en norsk domstol, å pålegge vitner møte- eller forklaringsplikt og bruk av tvangsmidler). Det vises for øvrig til Anne Grøstad Internasjonalt strafferettslig samarbeid, Cappelen Damm Akademisk 2020, del IV.

Kripos savner også omtale av norske judisielle myndigheters muligheter til å be om opplysninger fra utlandet; vanligvis gjennom rettsanmodning. Det bør fremgå at det vil bero på mottakerlandets nasjonale regler om de kan utlevere disse opplysningene til Norge, og at det ikke bør anmodes om opplysninger som det ikke er anledning til å innhente i Norge etter norsk rett.

Til punkt 9.5 Politiet

Kripos bemerker at også dette punktet er overfladisk behandlet. Det savnes en noe bredere gjennomgang av vilkårene i politiregisterloven, særlig at det skal foretas en forholdsmessighetsvurdering før utlevering av opplysninger kan skje.

Utlevering til utlandet utenfor straffesak er ikke nevnt i veilederen. Kripos viser til at utlevering av opplysninger til utlandet utenfor straffesak også er praktisk viktig. Det kan derfor skape misforståelser dersom veilederen kun omtaler utlevering i straffesak. Vi har derfor utformet et forslag til nytt fjerde avsnitt i punkt 9.5. som omtaler dette kort:

Også utenfor straffesak kan opplysninger utleveres til utenlandske samarbeidende politimyndigheter og sikkerhets- og etterretningstjenester for å avverge eller forebygge lovbrudd eller dersom det er nødvendig for å verifisere opplysningene. Slik utlevering er underlagt en del begrensninger, som varierer med om mottakerlandet er underlagt direktiv (EU) 2016/680 eller ikke, jf. politiregisterforskriften del 12. Også bindende konvensjoner eller avtaler kan åpne for slik utlevering.

Kripos mener også at Interpol og Europol med fordel kan nevnes som de mest vanlige kanalene for utveksling av opplysninger i politisporet med andre utenlandske politimyndigheter. Det bør da også nevnes at slik utveksling skjer gjennom Kripos, og at det enkelte distrikt kan henvende seg til Kripos for å få sendt forespørsel om innhenting av informasjon. Det nordiske politisamarbeidet bør også nevnes, hvor politidistriktene kan ta direkte kontakt med sine kollegaer i Norden.

Med hilsen

Ketil Haukaas

Assisterende Sjef Kripos

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Deres referanse:
21/20558

Vår referanse:
21/26536 - 7

Dato:
22.03.2021

Høring - utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen

Det vises til oversendelse av forslag til veileder om taushetsplikt mv utarbeidet på anmodning fra Justisdepartementet, med frist for svar til direktoratet 22. mars 2021. Vi beklager en mindre fristoversittelse, jf vår mail av samme dag.

Veilederen er laget av professor Morten Holmboe ved Politihøgskolen.

Oslo politidistrikt har forelagt forslaget til veileder for alle driftsenheter, og har fått noen tilbakemeldinger, som alle er svært positive. Veilederen oppfattes som nyttig, velskrevet og relativt lettlest. Det er svært praktisk med lenker til de aktuelle bestemmelsene.

Veilederen handler om forvaltningsorganers adgang til å dele opplysninger med hverandre, ikke om deres plikter eller adgang til å utlevere informasjon til andre. Det hadde kanskje vært hensiktsmessig om dette fremgikk klarere av tittelen.

Veilederen er relativt kort, og gir en oversikt over generelle begreper og regler vedrørende temaet, og deretter en nærmere gjennomgang av "etatspesifikke" regler. Betoningen av at ulike organer/myndigheter kan ha ulik taushetsplikt er nyttig og hensiktsmessig. Videre er det pekt på andre arbeider på området, som angir at det tidvis er utilstrekkelig informasjonsutveksling mellom myndighetene, at det er usikkerhet om reglene, og at unntaksbestemmelsene fra taushetsplikt kan være for lite kjent og utnyttet. Det er vist til behovet for regelendringer og kompetanseheving på område (pkt. 1.1). Oslo politidistrikt er enig i at det er behov for god forståelse og kunnskap til reglene, også fordi vi er enige i at mangel på dette fort kan lede til at nødvendig informasjon ikke blir gitt. Det velges ofte å være på "den sikre siden", som kan medføre uheldige resultater.

For så vidt gjelder pkt. 2.2.2, avvergeplikt, er det naturlig nok vist til strl. § 196 og at bestemmelsen inneholder flere typer lovbrudd, og noen er nevnt i teksten. Det er foreslått fra vår felles enhet for forebygging at det også hadde vært hensiktsmessig å nevne terrorrelaterte lovbrudd, som er aktualisert for politiet via problemstillinger vedr forebygging og avdekking av radikalisering og voldelig ekstremisme.

Oslo politidistrikt

I veilederens pkt 5 beskrives situasjoner hvor det i utgangspunktet handler om taushetsbelagt informasjon, men hvor det finnes unntak som gjør at opplysninger likevel kan utleveres. Et grunnlag for dette kan være samtykke (5.3). Dette er utvilsomt riktig, men teksten gir kanskje et noe mer "raust" inntrykk enn det som er realiteten. For politiopplysninger er det ikke slik at ethvert samtykke kan lede til innsyn eller utlevering, jf politiregisterlovens generelle og spesielle bestemmelser (om de ulike politiregistrene). Et samtykke utløser ingen "automatisk" utleverings/innsynsplikt, og en nektelse av et samtykke er neppe bindende for den som har informasjonen (for eksempel politiet).

I pkt 8 er omhandlet problemstillinger vedr informasjon som skoler har. Disse er viktige og daglige samarbeidspartnere for politiet. Vår enhet for forebygging har i tilknytning til pkt 8.3.2.1 (opplysninger til påtalemyndigheten) anført at det gjerne kunne vært vist til skolens muligheter til å gi opplysninger til politiet i forebyggende øyemed om bekymringsfull atferd eller holdninger, som potensielt kan føre til radikaliserings og voldelig ekstremisme. Det er viktig at informasjon tilfaller politiet på et tidspunkt hvor det fremdeles er mulig å forebygge voldshandlinger. Om ikke politiet skal foreta noen direkte inngrep eller involvering overfor en elev, vil det likevel være tilfeller hvor det er relevant og viktig at skolen drøfter bekymringer med politiet i forebyggende øyemed.

Pkt. 8.5.9 viser til fellesveileder fra HDIR og POD, som omhandler helsepersonells adgang/plikt til å gi informasjon til politiet. Det er gjengitt veilederens omhandling av PLIVO-situasjoner (som vanligvis ikke anses å omfatte mishandling i nære relasjoner). Vår enhet for forebygging foreslår at det også kan pekes på bekymringer vedrørende personer som synes å kunne utøve voldshandlinger som er religiøst, politisk eller ideologisk motivert.

For pkt. 8.11.2.5 har enhet for forebygging vist til politiregisterloven § 27 fjerde ledd vedrørende å gi opplysninger til andre offentlige organer og institusjoner som inngår i et kriminalitetsforebyggende samarbeid når det er nødvendig for å forebygge kriminalitet. Det etterlyses påpeking av om det finnes tilsvarende bestemmelser i andre offentlige etaters lovverk, samt hva som gjelder for andre offentlige etater når de inngår i et kriminalitetsforebyggende samarbeid, og informasjonsdeling er nødvendig for å forebygge kriminalitet.

Enhet for forebygging har videre anført at det generelt sett innen fagfeltet forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme er behov for koordinering og informasjonsdeling mellom flere ulike samarbeidsaktører. Et eksempel fra en bydel i Oslo kommune er samarbeidsforumet RADEX mobiliseringsteam, hvor SaLTo-koordinator, bydelsdirektør, bydelsoverlege, bydelsjurist og radikaliseringskontakt i politiet er faste deltakere. I tillegg inviteres ev. andre parter med eierskap til en sak, som f.eks. rektor, barnevernleder eller leder NAV. Hensikten med et slikt møte er deling av informasjon slik at situasjonsbildet er likest mulig for alle, og at vi sammen kan finne de mest hensiktsmessige forebyggende tiltakene. Slike samarbeidsfora begrenses derimot ofte av problemstillinger vedrørende avvergingsplikt og informasjonsdeling.

For øvrig kunne det for fullstendighetens skyld evt gjøres plass til en henvisning til riksadvokatens rundskriv: "Veileder om innsyn i straffesaksdokumenter for andre enn sakens parter".

Som det påpekes innledningsvis anses veilederen å ivareta behovet for kompetanseøkning, ikke regelutvikling. Oslo politidistrikt vil gjerne påpeke at oppdatering og harmonisering av

ulike regelverk også er viktig, og håper at dette er et arbeid som ivaretas. Derneſt anser vi det som vesentlig at veilederen oppdateres og utvikles i takt med regelendringer, erfaringer og evt rettspraksis.

Med vennlig hilsen

Ann Kristin Roheim
avdelingsdirektør

Runa Bunæs
Politiinspektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Deres referanse:
21/20558

Vår referanse:
21/26536 - 7

Dato:
22.03.2021

Høring - utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen

Det vises til oversendelse av forslag til veileder om taushetsplikt mv utarbeidet på anmodning fra Justisdepartementet, med frist for svar til direktoratet 22. mars 2021. Vi beklager en mindre fristoversittelse, jf vår mail av samme dag.

Veilederen er laget av professor Morten Holmboe ved Politihøgskolen.

Oslo politidistrikt har forelagt forslaget til veileder for alle driftsenheter, og har fått noen tilbakemeldinger, som alle er svært positive. Veilederen oppfattes som nyttig, velskrevet og relativt lettlest. Det er svært praktisk med lenker til de aktuelle bestemmelsene.

Veilederen handler om forvaltningsorganers adgang til å dele opplysninger med hverandre, ikke om deres plikter eller adgang til å utlevere informasjon til andre. Det hadde kanskje vært hensiktsmessig om dette fremgikk klarere av tittelen.

Veilederen er relativt kort, og gir en oversikt over generelle begreper og regler vedrørende temaet, og deretter en nærmere gjennomgang av "etatspesifikke" regler. Betoningen av at ulike organer/myndigheter kan ha ulik taushetsplikt er nyttig og hensiktsmessig. Videre er det pekt på andre arbeider på området, som angir at det tidvis er utilstrekkelig informasjonsutveksling mellom myndighetene, at det er usikkerhet om reglene, og at unntaksbestemmelsene fra taushetsplikt kan være for lite kjent og utnyttet. Det er vist til behovet for regelendringer og kompetanseheving på område (pkt. 1.1). Oslo politidistrikt er enig i at det er behov for god forståelse og kunnskap til reglene, også fordi vi er enige i at mangel på dette fort kan lede til at nødvendig informasjon ikke blir gitt. Det velges ofte å være på "den sikre siden", som kan medføre uheldige resultater.

For så vidt gjelder pkt. 2.2.2, avvergeplikt, er det naturlig nok vist til strl. § 196 og at bestemmelsen inneholder flere typer lovbrudd, og noen er nevnt i teksten. Det er foreslått fra vår felles enhet for forebygging at det også hadde vært hensiktsmessig å nevne terrorrelaterte lovbrudd, som er aktualisert for politiet via problemstillinger vedr forebygging og avdekking av radikalisering og voldelig ekstremisme.

Oslo politidistrikt

I veilederens pkt 5 beskrives situasjoner hvor det i utgangspunktet handler om taushetsbelagt informasjon, men hvor det finnes unntak som gjør at opplysninger likevel kan utleveres. Et grunnlag for dette kan være samtykke (5.3). Dette er utvilsomt riktig, men teksten gir kanskje et noe mer "raust" inntrykk enn det som er realiteten. For politiopplysninger er det ikke slik at ethvert samtykke kan lede til innsyn eller utlevering, jf politiregisterlovens generelle og spesielle bestemmelser (om de ulike politiregistrene). Et samtykke utløser ingen "automatisk" utleverings/innsynsplikt, og en nektelse av et samtykke er neppe bindende for den som har informasjonen (for eksempel politiet).

I pkt 8 er omhandlet problemstillinger vedr informasjon som skoler har. Disse er viktige og daglige samarbeidspartnere for politiet. Vår enhet for forebygging har i tilknytning til pkt 8.3.2.1 (opplysninger til påtalemyndigheten) anført at det gjerne kunne vært vist til skolens muligheter til å gi opplysninger til politiet i forebyggende øyemed om bekymringsfull atferd eller holdninger, som potensielt kan føre til radikaliserings og voldelig ekstremisme. Det er viktig at informasjon tilfaller politiet på et tidspunkt hvor det fremdeles er mulig å forebygge voldshandlinger. Om ikke politiet skal foreta noen direkte inngrep eller involvering overfor en elev, vil det likevel være tilfeller hvor det er relevant og viktig at skolen drøfter bekymringer med politiet i forebyggende øyemed.

Pkt. 8.5.9 viser til fellesveileder fra HDIR og POD, som omhandler helsepersonells adgang/plikt til å gi informasjon til politiet. Det er gjengitt veilederens omhandling av PLIVO-situasjoner (som vanligvis ikke anses å omfatte mishandling i nære relasjoner). Vår enhet for forebygging foreslår at det også kan pekes på bekymringer vedrørende personer som synes å kunne utøve voldshandlinger som er religiøst, politisk eller ideologisk motivert.

For pkt. 8.11.2.5 har enhet for forebygging vist til politiregisterloven § 27 fjerde ledd vedrørende å gi opplysninger til andre offentlige organer og institusjoner som inngår i et kriminalitetsforebyggende samarbeid når det er nødvendig for å forebygge kriminalitet. Det etterlyses påpeking av om det finnes tilsvarende bestemmelser i andre offentlige etaters lovverk, samt hva som gjelder for andre offentlige etater når de inngår i et kriminalitetsforebyggende samarbeid, og informasjonsdeling er nødvendig for å forebygge kriminalitet.

Enhet for forebygging har videre anført at det generelt sett innen fagfeltet forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme er behov for koordinering og informasjonsdeling mellom flere ulike samarbeidsaktører. Et eksempel fra en bydel i Oslo kommune er samarbeidsforumet RADEX mobiliseringsteam, hvor SaLTo-koordinator, bydelsdirektør, bydelsoverlege, bydelsjurist og radikaliseringskontakt i politiet er faste deltakere. I tillegg inviteres ev. andre parter med eierskap til en sak, som f.eks. rektor, barnevernleder eller leder NAV. Hensikten med et slikt møte er deling av informasjon slik at situasjonsbildet er likest mulig for alle, og at vi sammen kan finne de mest hensiktsmessige forebyggende tiltakene. Slike samarbeidsfora begrenses derimot ofte av problemstillinger vedrørende avvergingsplikt og informasjonsdeling.

For øvrig kunne det for fullstendighetens skyld evt gjøres plass til en henvisning til riksadvokatens rundskriv: "Veileder om innsyn i straffesaksdokumenter for andre enn sakens parter".

Som det påpekes innledningsvis anses veilederen å ivareta behovet for kompetanseøkning, ikke regelutvikling. Oslo politidistrikt vil gjerne påpeke at oppdatering og harmonisering av

ulike regelverk også er viktig, og håper at dette er et arbeid som ivaretas. Derneſt anſer vi det ſom veſentlig at veilederen oppdateres og utvikles i takt med regelendringer, erfaringer og evt rettspraksis.

Med vennlig hilsen

Ann Kristin Roheim
avdelingsdirektør

Runa Bunæs
Politiinspektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten ſignatur.

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Sør-Øst politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:
21/20558 - 50

Dato:
19.03.2021

INNSPILL TIL FORELEGGELSE – UTKAST TIL VEILEDER OM TAUSHETSPLIKT, OPPLYSNINGSPLIKT OG OPPLYSNINGSRETT I FORVALTNINGEN

1. Innledning

Det vises til Politidirektoratets oversendelse av Justis -og Beredskapsdepartementets utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen på høring.

Frist for innspill til Politidirektoratet er 22. mars 2021.

Høringen er besvart av Sør-Øst politidistrikt, Felles enhet for utlending og forvaltning. Det vil i det følgende redegjøres for Sør-Øst politidistrikt sine synspunkter knyttet til foreslått veileder.

2. Generelle merknader

Sør-Øst politidistrikt er i hovedsak positive til utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen. Politiet arbeider tverrfaglig med andre etater og det er klart at foreslått veileder kan bidra til et godt samarbeid.

Distriktet viser til at ulike forvaltningsorganer har forskjellige regler om taushetsplikt og utlevering av opplysninger. Dette kan skape skranker og hinder for utlevering i et samarbeid. Etter vårt syn vil en slik veileder kunne bidra til lik tolkning av regelverket og økt forståelse av mulighetene de ulike forvaltningsorganer har til å utlevere og dele opplysninger.

Sør-Øst politidistrikt bemerker at selv om politiet anses som et organ, så bør det sondres mellom politimessige formål og politiets øvrige virksomhet¹, herunder blant annet politiets forvaltningsvirksomhet, slik det presiseres i veilederens pkt. 8.11. Etter distriktets mening bør en slik klargjøring komme tidligere i veilederen ettersom det blant annet henvises til "politiet" på generelt grunnlag og "politiregisterloven/politiregisterforskriften" gjennomgående før pkt. 8.11. Politiets forvaltningsvirksomhet er imidlertid regulert av forvaltningslovens bestemmelser

¹ Politiloven § 24

Sør-Øst politidistrikt

hva gjelder taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett og er på denne måten bundet av de skranker denne loven setter.

For at en veileder skal fungere etter sin hensikt, mener vi at det bør tas høyde for mottakeren av denne. På generelt grunnlag er distriktet av den oppfatning at eksempelvis forvaltningsloven § 13 b nr. 2 er vag i sin utforming, og av denne grunn bidrar til en ulik tolkning i ulike organer og innad i organer. Etter vårt syn er det derfor hensiktsmessig at veilederen forsøker å presisere rekkevidden av utlevering etter denne bestemmelsen da det ikke oppstilles begrensninger med hensyn til hvem som kan gjøres kjent med opplysningene som angis. Distriktet savner en mer utfyllende veiledning for rekkevidden av utleveringen, herunder hvem forvaltningen kan dele opplysninger med, om utleveringen kun kan skje til andre offentlige myndigheter eller om utlevering også kan skje til private, eksempelvis arbeidsgiver for oppfølging og kontroll av vedtak om tilbakekall av kjøreseddel.

Sør-Øst politidistrikt mener avslutningsvis at veilederen med fordel kunne utdypet forholdet mellom personopplysningsloven og forvaltningsloven i større utstrekning. Distriktet viser til at bestemmelsene om utlevering av en personopplysning etter ovennevnte lover har ulikt innhold. Eksempelvis er fødselsnummer ikke i seg selv taushetsbelagt etter forvaltningsloven § 13, mens det etter personopplysningsloven § 12 kun kan brukes når det er saklig behov for sikker identifisering, og metoden er nødvendig for å oppnå slik identifisering. Videre fremgår det av personopplysningsloven § 2 at bestemmelsene i personvernforordningen i tilfelle konflikt går foran bestemmelser i annen lov som regulerer samme forhold, jf. EØS-loven § 2. Etter vårt syn er det hensiktsmessig at veilederen sier noe om hvordan forvaltningen skal forholde seg til dette.

Med hilsen

Torill Sorte
Politiinspektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:
Fanny Paus og Line Sønsteby
Forvaltningsjurist
Telefon: 47 40 01 20/ 48 86 30 55

POLITIET

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Politiets utlendingsenhet

Deres referanse:

21/20558 - 4

Vår referanse:

21/24504 - 3

Dato:

19.03.2021

Kort innspill til høring - utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen

Innledning

Politiets utlendingsenhet (PU) viser til Politidirektoratet (POD) sitt brev av 23.02.2021 hvor det bes om eventuelle innspill til utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen sendt av Justis- og beredskapsdepartementet (JD). Vedlagt var høringsbrevet fra JD, adressatliste samt utkastet til veilederen. PU mottok også POD sitt brev av 04.03.2021 i anledning samme sak.

Frist for tilbakemelding til POD er 22.03.2021.

Kort kommentar til utkastet til veilederen

På generelt grunnlag mener PU at utkastet til veilederen har en fornuftig oppbygning samt at innholdet i all hovedsak fremstår dekkende hva gjelder redegjørelse for det sentrale regelverket på området.

Vedrørende punkt 9.5:

Det er kun på ett punkt at PU savner redegjørelse for en rettsregel som er sentral for politiet og særlig for PU sin virksomhet.

Punkt 9 gjelder deling av opplysninger til og fra utlandet, og i underpunkt 9.5 er politiet særskilt omhandlet. Det er i punktets tredje avsnitt vist til politiregisterloven § 22 første ledd første punktum som sier at opplysninger kan gis til utlandet til formål som nevnt i lovens § 26 herunder at taushetsplikten ikke er til hinder for at opplysninger brukes i den enkelte straffesak.

Det bør imidlertid også vises til § 22 første ledd annet punktum om at opplysninger kan utleveres til utenlandske samarbeidende politimyndigheter og sikkerhets- og

Politiets utlendingsenhet

Post: Postboks 2095 Vika, 0125 Oslo
E-post: politiets.utlendingsenhet@politiet.no

Tlf: (+47) 22 34 24 00

Org. nr: 986210504
www.politiet.no

etterretningstjenester for å avverge eller forebygge lovbrudd eller dersom det er nødvendig for å verifisere opplysningene.

Det siste alternativet er utdypet i politiregisterforskriften § 56-6 første ledd hvor det fremgår at utlevering av opplysninger fra politiets utlendingsregister kan [...] skje til hjemlandets myndigheter for å få verifisert utlendingens identitet eller for å få utstedt nødvendig reisedokument i forkant av en uttransportering, jf. politiregisterloven § 22 første ledd.

Bestemmelsen om deling av opplysninger med utenlandske myndigheter i verifikasjonsøyemed er sentral med tanke på muligheten for tvangsmessig effektivering av vedtak. Bestemmelsen er imidlertid sekundær til øvrig avtalegrunnlag for utlevering av opplysninger i form av eksempelvis bindende returavtale eller konvensjon, jf. politiregisterforskriften § 9-9 første ledd og § 22 annet ledd.

Med hilsen

Jon Andreas Backlund Johansen
Politiadvokat 2

Jorid Merete Lindback
Politiadvokat 2

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

POLITIET

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Troms politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

21/20558 - 48

15.03.2021

Høringssvar - utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen

Troms politidistrikt viser til brev av 23. februar 2021 og 4. mars 2021 i forbindelse med høring på utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen.

Det er i brev av 4. mars 2021 bedt om en særlig tilbakemelding på om omtalen av helsepersonells opplysningsrett og opplysningsplikt. Spørsmålet er forelagt påtaleseksjonen for en tilbakemelding på veilederens innhold. Tilbakemeldingen fra leder ved påtaleseksjonen er at de instanser som tenkes å benytte de bestemmelsene til å utlevere opplysninger er nærmest til å si noe om de synes veilederen er utfyllende nok. Vi har ingen merknader utover dette.

Videre er det bedt om tilbakemelding på omtalen av politiets hjemler til å kunne utlevere opplysninger til private gir tilstrekkelig veiledning. Vi mener veilederen slik den er utformet gir tilstrekkelig veiledning.

Troms politidistrikt mener at veilederens punkt 6.6 om adgangen til å kunne dele taushetsbelagte opplysninger på tvers av organene kunne vært noe mer utfyllende. Det har i tidligere høring om utvidet adgang til informasjonsdeling etter forvaltningsloven vært problematisert at adgangen til å dele taushetsbelagte opplysninger på tvers av forvaltningsorganene ikke har vært benyttet i den utstrekning lovverket åpner for. Ved en grundigere gjennomgang i veilederen vil det kunne sikre at saksbehandlere deler opplysninger med hverandre på tvers av organene, uten frykt for å bryte taushetsplikten, i den utstrekning gjeldende regler åpner for. Dette vil sikre en mer effektiv saksbehandling for publikum også i forkant av en eventuell lovendring på området.

Punkt 8.11 som gjelder for politiet ved utlevering av opplysninger etter politiregisterloven har vi ingen merknader til. Vi gjør oppmerksom på at det er andre veiledere politiet benytter ved utlevering av opplysninger etter personregisterloven som er mer grundig.

Veilederen er utformet på måte som gjør det enkelt å finne frem og forklaringene underveis er enkle å forstå og sette seg inn i. Vi har forståelse for at veilederen ikke kan gi konkrete eksempler knyttet til forvaltningsmessige gjøremål i politiet, da den er utformet på tvers av

Troms politidistrikt

Post: Postboks 6132, 9291 Tromsø
E-post: post.troms@politiet.no

Tlf: (+47) 77 79 60 00

Org. nr: 974769425
www.politiet.no

forvaltningsorganene og ikke kan være for omfattende. Vi har derfor ikke foreslått slike endringer.

Med hilsen

Astrid Elisabeth Nilsen
Politimester

Per Øyvind Skogmo
Politiinspektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:
Andrea Finjord Jenssen

POLITIET

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Trøndelag politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

21/20558 - 49

22.03.2021

Høring - utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen Høringssvar fra Trøndelag politidistrikt

Innledning

Trøndelag politidistrikt viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 15. februar 2021 om utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt i forvaltningen. Politidirektoratet sendte høringen til uttalelse i brev datert 23. februar 2021 med svarfrist til Politidirektoratet 22. mars 2021.

Veileder bidrar til å samle regelverket og retningslinjer knyttet til dette fagområdet og er veldig relevant for politiet på mange områder. Politiet har mye samarbeid med andre offentlige virksomheter og det deles opplysninger hele tiden og det er derfor viktig at ansatte er kjent med reglene rundt dette. Vi er derfor i utgangspunktet positive til den veilederen.

De ulike reglene er likevel noe kompliserte og vi erfarer at ansatte er noe usikre hvilke regler som gjelder til enhver tid. Vi mener at veilederen ikke fremstår veldig leservennlig ved at innholdet på flere punkter er forklart på noe vanskelig måte. Både overskriftene og avsnittene er lange og det er derfor ikke så lett å finne fram og forstå sammenhengen. Det anbefales derfor å flytte enkelte type informasjon i fotnotene, som f.eks. henvisning til kilder til mer informasjon om et tema. (se f.eks. s. 13. siste avsnitt under pkt. 2.1. hvor man henviser til NOU 2020:17). Vi foreslår derfor at det tas en ny gjennomgang med den hensikt å gjøre teksten mer leservennlig. Nedenfor følger også noe mer konkrete tilbakemeldinger til aktuelle punktene i veilederen.

Konkrete merknader til veilederen

Definisjoner

Det anbefales å forklare de viktigste begrepene innledningsvis, som for eksempel:

Taushetsplikt

Med taushetsplikt menes...

Opplysningsrett

Trøndelag politidistrikt

Opplysningsplikt

Varslingsplikt

Avvergingsplikt

Underrettingsplikt

Det opereres også med litt forskjellige begrep i ulike særlovgivningen så det anbefales å liste opp alle ulike begrepene, f.ek.s "underretningsplikt" i politiregisterforskriften.

Oppbygging av veilederen

Når hovedtemaet i veilederen er taushetsplikt så anbefales det å starte veilederen med det som er omtalt i pkt 4 om taushetspliktreglene i forvaltningsloven og deretter skrive om unntakene fra denne taushetsplikten etterfølgende med taushetspliktregler i utvalgte etatene. Pkt. 2 om varslings- og opplysningsplikt kan komme på slutten.

Øvrige merknader

Til pkt 1. Innledning

Anbefaler å korte ned teksten og skrive kun det som er nødvendig. Starte med "Formålet med denne veilederen...".. Deretter anbefaler vi at man skriver generelt hva taushetsplikten betyr (hovedregelen) og så kort om unntakene uten å gå så veldig mye i detaljer om regelverket som man nå har gjort.

Til pkt 8 Utvalgte etater

Foreslås at dette endres til "taushetspliktregler i utvalgte etater". Omtale om sikkerhetsloven er noe merkelig plasser under dette pkt.

Til 8.11 Politiet.

8.11.2.4 Avverge et lovbrudd

I politiregisterloven brukes det begrepet "utlevering" og det anbefales at man følger sammen begrepsbruken også i denne veilederen. Det foreslås derfor at overskriften endres til "utlevering for å avverge et lovbrudd"

8.11.2.6 vandelskontroll. Dette er noe rart plassert mellom omtale om utleveringshjemplene.

8.11.2.7 endre overskriften til utlevering i mottakers interesse. Det må også presiseres at § 30 gjelder utlevering til offentlige og § 31 til private.

Det bemerkes at reglene om politiets underretningsplikt i kap. 10 i politiregisterforskriften ikke er omtalt i veilederen.

Med hilsen

Sonja Finne

Juridisk rådgiver/personvernrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.